

KARMİR – BLUR (TEİSHEBAINI)

- Çilingiroğlu, A., 1997, *Urartu Krallığı Tarihi Ve Sanatı*, 1997, İzmir
- Wertke, R. B. 1998, *Urartu Das Reich Am Ararat*,
- Papers Presented By The Soviet Delegation At The XXIII Ecavations Of The Urartian Citadel On The Karmir-Blur, International Congress Of Orientalists, Iranian, Armenian and Central-Asian Studies, 1954, Moscow
- Piotrovsky, Boris B., 1969, *Urartu*, (çev. James Hogarth), 1969, Londra
- Burney, Charles., D. Marshall Land, 1971, *The People of the Hills, Ancient Ararat And Caucasus*, The Trinity Press, 1971, Londra
- Herman Born-Ursula Seidl, 1995, *Schutzwaffen aus Assyrien und Urartu*, Berlin, 1995.
- Salvini, M., 2006, *Urartu Tarihi ve Kültürü*, (çev. Belgin Aksoy) Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2006, İstanbul
- Piotrovskii B.B., *Urartu: The Kingdom of Van and Its Art*

Karnir-Blur Erivan'ın hemen batı kenarında yer almaktadır. Eski adıyla Teishebaini'de ilk cezbedici buluntu 1936 yılında eğimli bir tepe üzerinde, duvarda bulunan taş parçası üzerindeki II. Rusa (MÖ 685-645) adı yazılı yazıttır.

İlk sistematik kazılar 1939 yılında Ermenistan SSC akademi bilimleri ve Hermitage Museum sponsorluğunda Rus bilimadamı B. B. Piotrovsky başkanlığında başlamıştır. II. Rusa'nın egemenliği döneminde MÖ 7 yy ortasında en geniş Urartu kalesi durumuna gelmiştir. Eski adının keşfi ise depo odasının kapısına ait kapı kilidindeki halka üzerinde "Argishti oğlu Rusa'nın Teishebini şehrinin stadelı" çivi yazısından olmuştur.

000299F.KULAKOĞLU 11/28

Kuzeyden genel bir görünüm. Arkada Ağrı Dağı

000300F.KULAKOĞLU 11/28

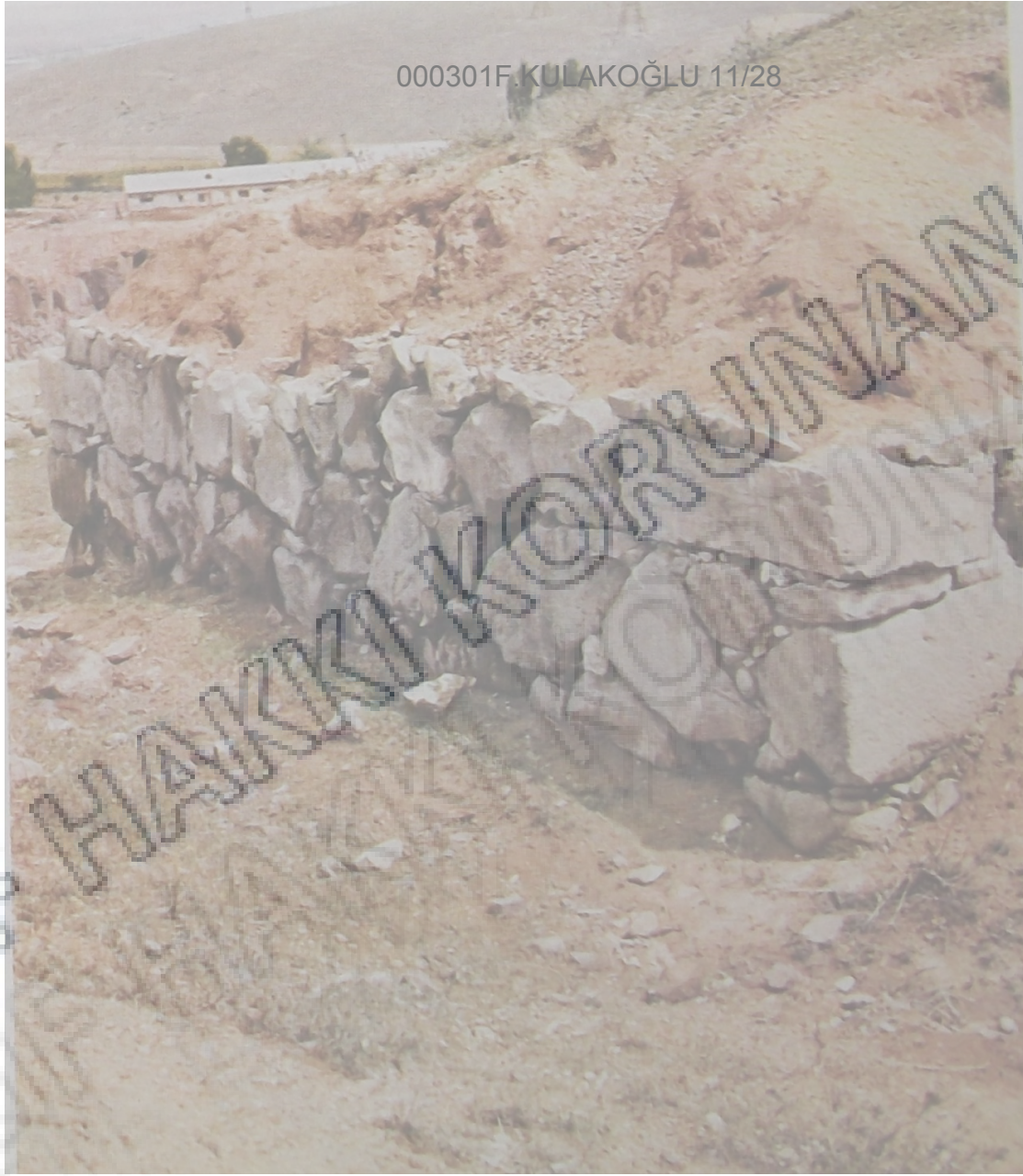
1. Ana Kapısı
2. Kuzeybatı Kapısı
3. Büyük avlu
4. Sütunlu giriş
5. Şarap için Depolama odaları
6. Tahıl saklama odalar
7. Bira fabrikası
8. Susam yağı presleme tesisleri

F.KULAKOĞLU000300AÜ00030011/28

II. Rusa'nın kenti Karmir-Blur (Teişebani) sitadel planı, Erivan yakını

000301F.KULAKOĞLU 11/28

Duvar mimarisi genel olarak taş temel üzerine kerpiçtir.

000302F.KULAKOĞLU 11/28

F.KULAKOĞLU000302AÜ00030211/28
Susam yağlarının tutulduğu depo odası,

000303F.KULAKOĞLU 11/28

Depo odası, MÖ 7. yy

1941, 1950 ve 1953 yıllarındaki kazılarda üç geniş şarap mahzeni bulunmuş.

F.KULAKOĞLU000303AÜ00030311/28

Magazin, toprağa batık pithoslar, Karmir-Blur,
Burada dört sıra halinde 1000 lt kapasiteli büyük pithoslar bulunmuş. İlk depoda
82, ikincisinde 70 ve üçüncüsünde 20 küp bulunmuş.
Küplerin kapasitesini gösteren hiyeroglif yazıtlardan yapılan hesaplamalara göre üç
mahzenin 170.000 lt üzerinde şarap depolanabilmektedir.

Karmir-Blur'dan bir deponun rekonstrüksiyonu

F.KULAKOĞLU000305AÜ00030511/28

000306F.KULAKOĞLU 11/28

F.KULAKOĞLU000306AÜ00030611/28
Duvar boyası, geniş ölçüde restore edilmiş,

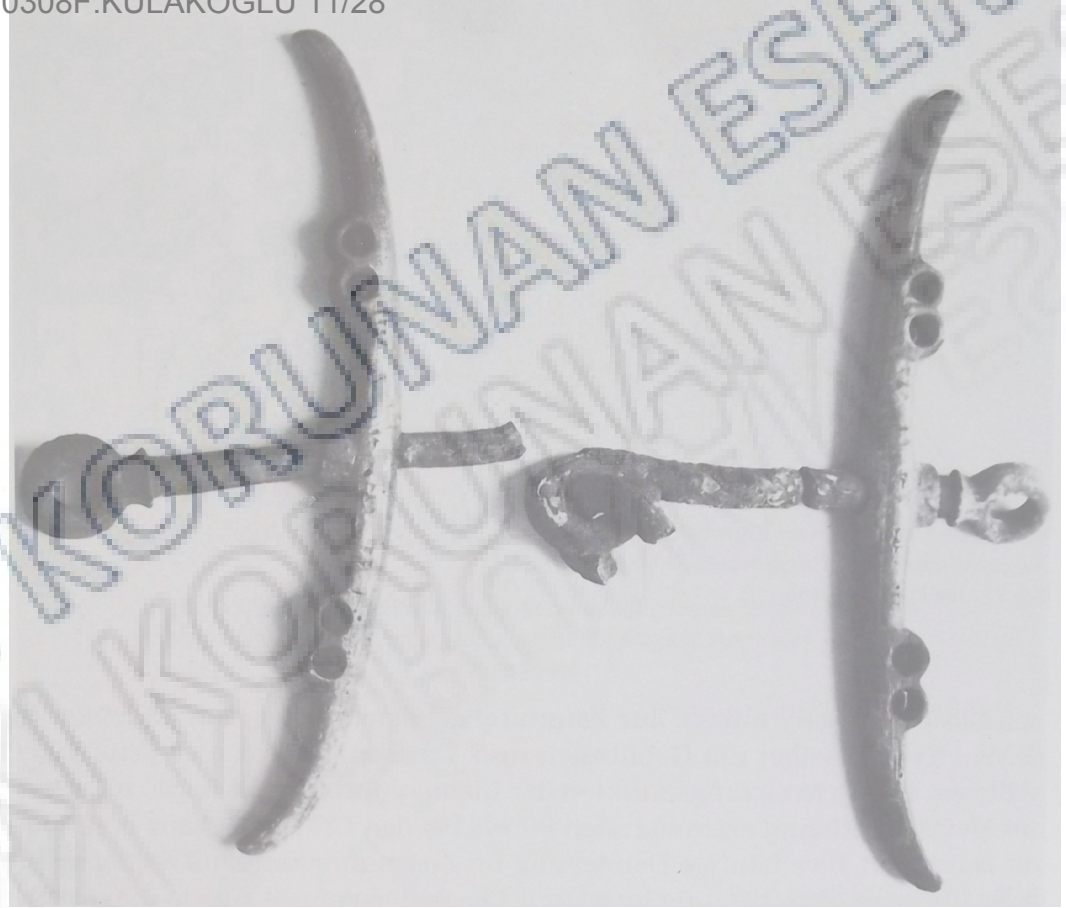
000307F.KULAKOĞLU 11/28

Karmir-Blur yakınlarındaki günümüze kalan eski Urartu su kanalı

MADENİ ESERLER AT KOŞUM TAKIMLARI

000308F.KULAKOĞLU 11/28

Bronz at gemi, Kral Menua'nın adı yazıtlıdır. (M.Ö. 810 – 781, Armenian Historical muzeum, Erevan

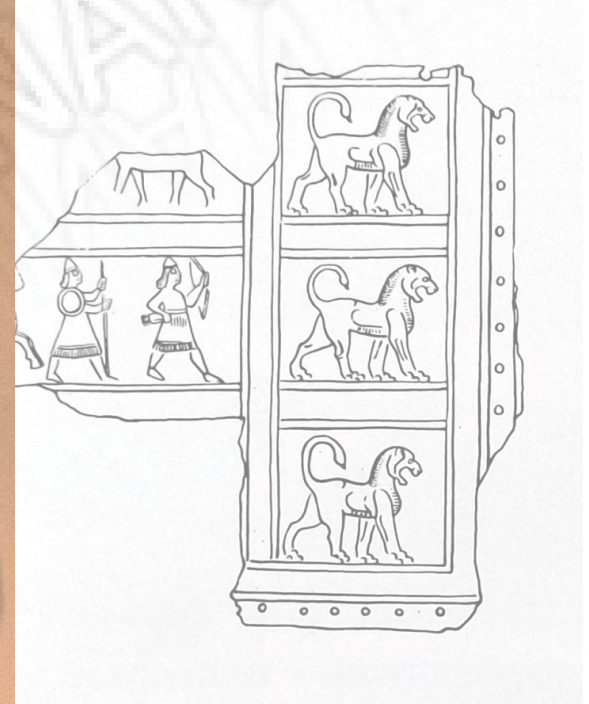
At başı, savaş arabasının okluk süsü,
tunç y. 5.7

Karmir Blur Erivan MÖ 8. yy
Armenian historical museum

F.KULAKOĞLU000308AÜ00030811/28

SADAKLAR

Sarduri II dönemine (MÖ 760 – 743), ait, üzeri Savaş arabalı binicileri ve süvariler. Bronz, Karmir-Blur, Hermitage Muzeum, Leningrad.

F.KULAKOĞLU000309AÜ00030911/28

000310F.KULAKOĞLU 11/28

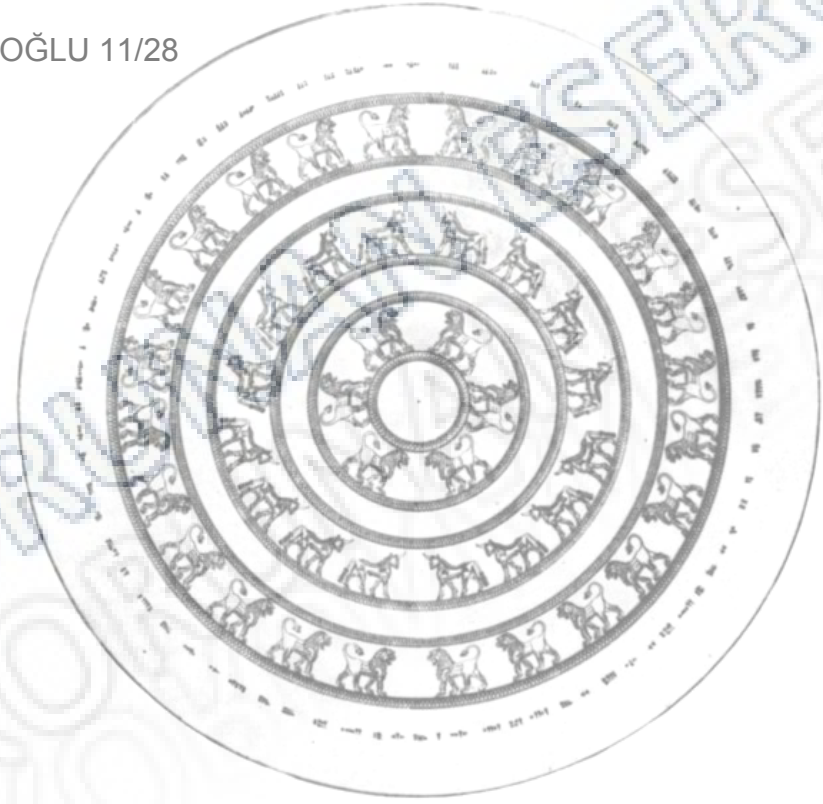
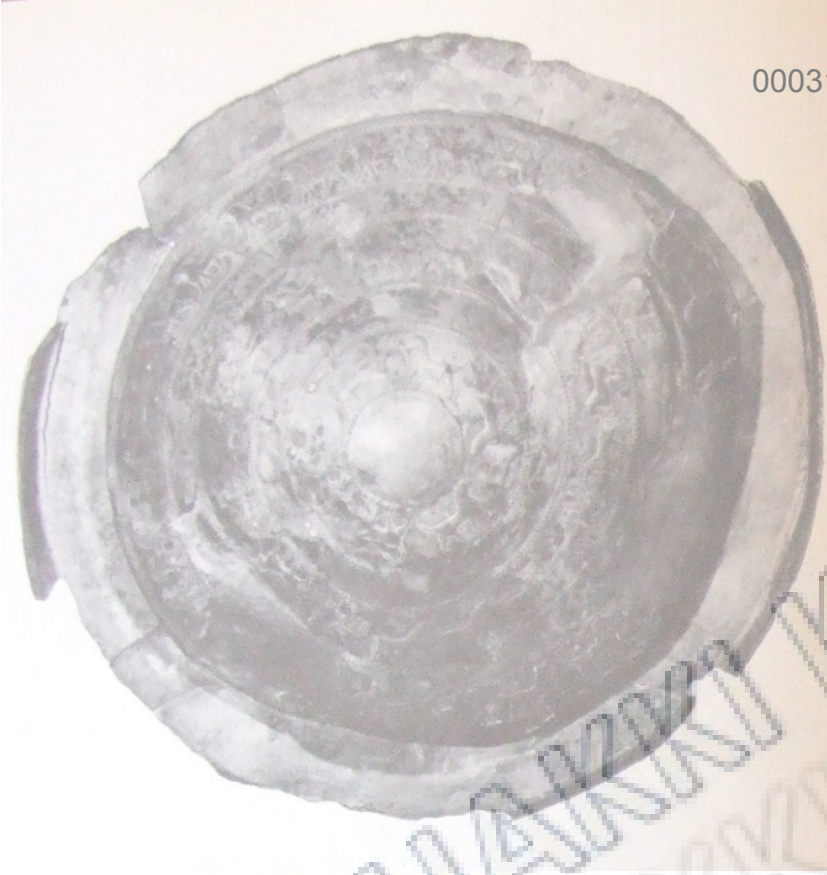

Kalkan Argiştı I Dönemi (M.Ö. 786 – 764) Karmir-Blur, Armenian Historical Museum, Erivan

Üzerinde konsantirik frizler içinde boğa ve aslanların tekrarından oluşan bir dekoratif vardır. Kenarında iki sunayazıt vardır.

000310F.KULAKOĞLU 11/28

000311F.KULAKOĞLU 11/28

Kalkan Sarduri II Dönemi (M.Ö. 764 – 734) Karmir-Blur, Armenian Historical Museum, Erivan

Üzerinde konsantirik frizler içinde boğa ve aslanların tekrarından oluşan bir dekoratif vardır. Kenarda tek sıra yazıt vardır.

F.KULAKOĞLU000311AÜ00031111/28

MİĞFERLER

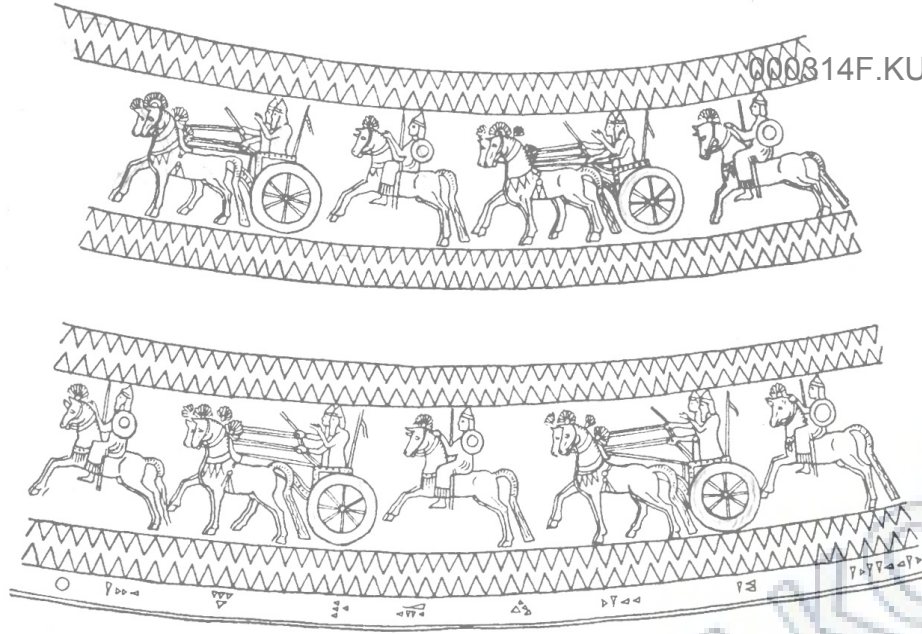
Üzeri Figürlü Argiştı I'e ait bronz miğfer (M.Ö. 786 – 764): savaş arabaları, süvariler, hayat ağacının iki yanında kanatlı tanrı tasvirleri vardır. Bronz. Karmil-Blur. Hermitage Museum, Leningrad.

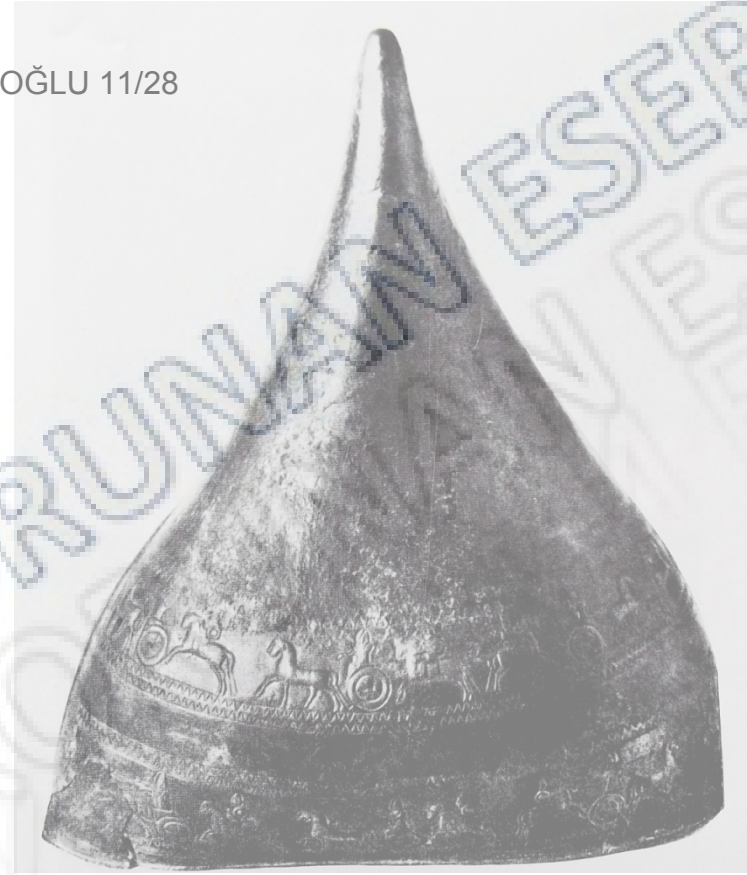
Karmir-Blur Miğferi

Baş, Ayla, 2008, Urartu Maden Sanatında Kalkan, Miğfer Ve Sadaklar, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2008, Van (çiz. 15)

Herman Born-Ursula Seidl, 1995, *Schutzwaffen aus Assyrien und Urartu*, Berlin, 1995.

000314F.KULAKOĞLU 11/28

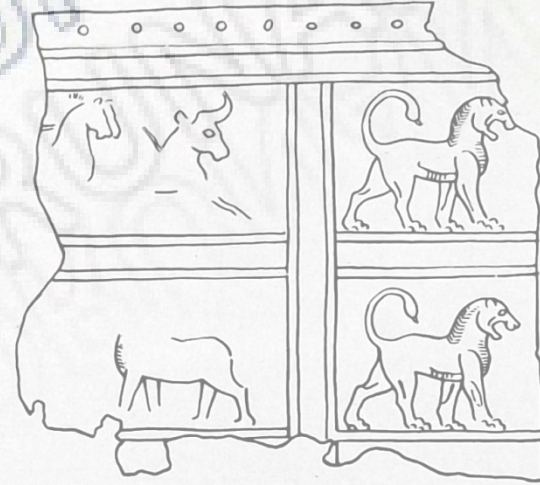
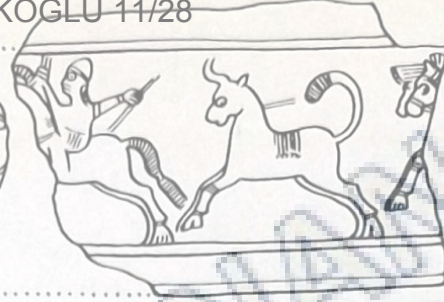
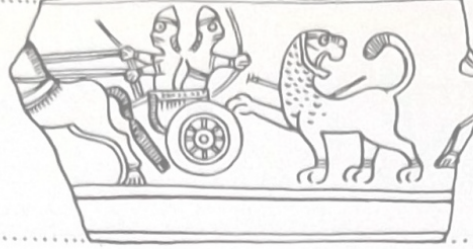

Üzeri Figürlü Sarduri II'ye ait bronz miğfer (M.Ö. 760 – 743): savaş arabaları ve süvariler.
Bronz. Karmil-Blur. Hermitage Museum, Leningrad.

Piotrovsky, Boris B., 1969, Urartu, (çev. James Hogarth), 1969, Londra (res. 93, s.214)

F.KULAKOĞLU000314AÜ00031411/28

000315F.KULAKOĞLU 11/28

Bronz kemer, Çizim, Karmir-Blur, F.KULAKOĞLU000315AÜ00031511/28

HEYKELCİKLER

000316F.KULAKOĞLU 11/28

Tanrı Teisheba (?) figürünü, Bronz, Karmir-Blur. 8. yy,
Armenian Historical Muzeum, Erivan.

F.KULAKOĞLU000316AÜ00031611/28

000317F.KULAKOĞLU 11/28

Tanrı figürü, ahşap ve bronz, Karmir-Blur.
8. yy, Armenian Historical Muzeum,
Erivan.

F.KULAKOĞLU000317AÜ00031711/28

000318F.KULAKOĞLU 11/28

Tanrıça başı. Ahşap. Karmir-Blur M.Ö. 8. yy.
Armenian Historical Muzeum, Erivan.

F.KULAKOĞLU000318AÜ00031811/28

000319F.KULAKOĞLU 11/28

Bir aslan pençesi şeklinde bronz ayak.
Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Hermitage
Museum, Leningrad.

F.KULAKOĞLU000319AÜ00031911/28

000320F.KULAKOĞLU 11/28

Çivi yazıtlı bronz kaplar, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Harmitage Museum, Leningrad.
F.KULAKOĞLU000320AÜ00032011/28

000321F.KULAKOĞLU 11/28

Bir vazo kapağı. Gümüş, altın kaplama: merkezi süsleme som altından, kral Argishti I (M.Ö. 781 – 760)adı yazıtlıdır. Karmir-Blur, Armenian Historical Museum, Erivan.

F.KULAKOĞLU000321AU00032111/28

000322F.KULAKOĞLU 11/28

•Tanrı Haldi için kurban resmeden gümüş madalyon. Tanrının başı altın kaplamadır. Karmir-Blur, M.Ö. 8 yy. Armenian Historical museum, Erivan

•Tanrıça Arubani'yi resmeden gümüş madalyon. Tanrıcanın başı altın kaplamadır. Karmir-Blur, M.Ö. 8 yy. Armenian Historical museum, Erivan

000323F.KULAKOĞLU 11/28

Gümüş testi, üzeri hiyeroglif yazıtlı,
Karmir-Blur M.Ö. 8. yy. Armenian
Historical Muzeum, Erivan.

F.KULAKOĞLU000323AÜ00032311/28

•Altın plaka parçası, tukuaz kakma, aslan tasviri, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan

•Gümüş kolyeye ait altından aslan figürü. Karmir-Blur, M.Ö. 7. yy. Armenian Historical museum, Erivan

000325F.KULAKOĞLU 11/28

İğne Başlar, Altın Karmir-Blur, M.Ö. 8 yy, Armenian Historical Museum, Erivan

•Asma kilit formunda atın küpeler, granüle tekniğinde yapılmış, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan

•Altın bilezik, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan

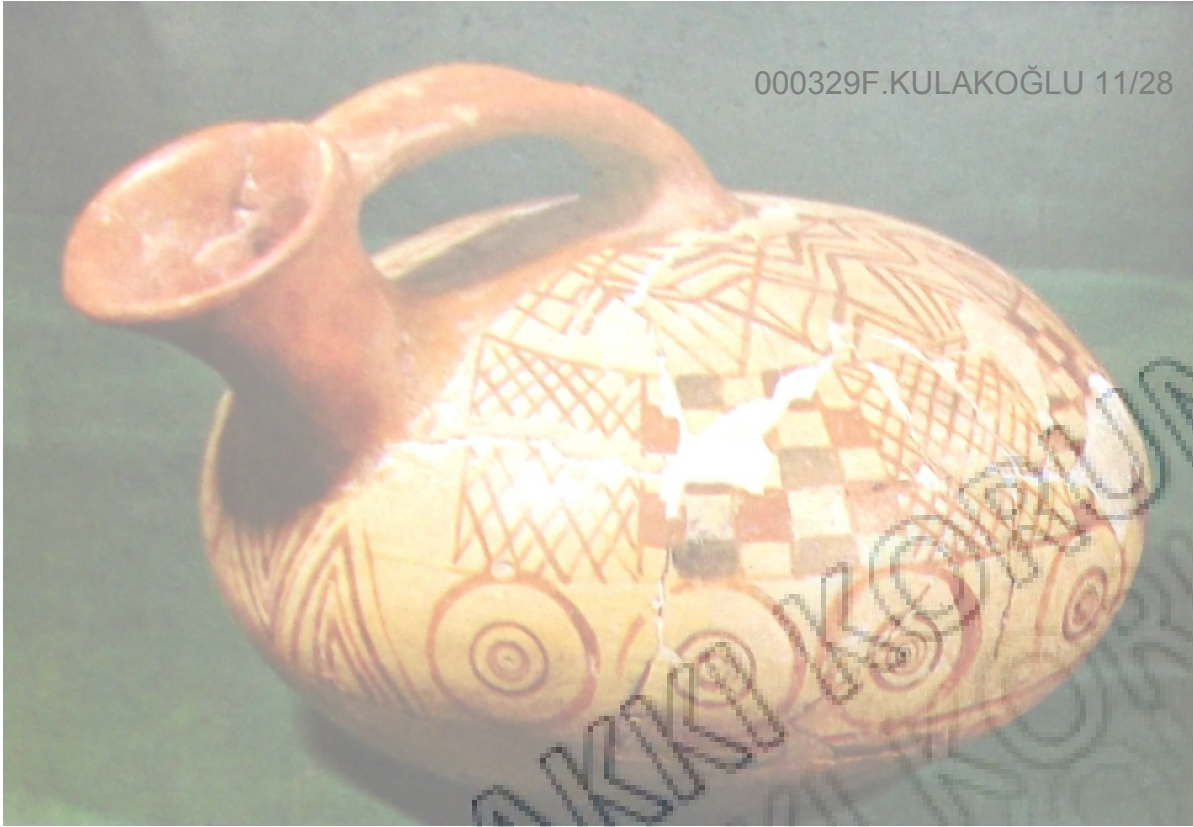
000327F.KULAKOĞLU 11/28

Bronz kazan, Karmir-Blur M.Ö. 8. yy. Armenian Historical Muzeum, Erivan.
F.KULAKOĞLU000327AÜ00032711/28

000328F.KULAKOĞLU 11/28

Pithoslar, Karmir-Blur M.Ö. 8. yy. Armenian Historical Muzeum, Erivan
F.KULAKOĞLU000328AÜ00032811/28

000329F.KULAKOĞLU 11/28

- Askos, Karmir-Blur M.Ö. 8. yy. Armenian Historical Muzeum, Erivan.

- Mayalama kabı, (bira yapımında) Karmir-Blur M.Ö. 7. yy. Armenian Historical Muzeum, Erivan.

F.KULAKOĞLU000329AÜ00032911/28

000330F.KULAKOĞLU 11/28

•Pişmiş toprak kazan, M.Ö. 8 yy

•Pişmiş topraktan Kült kabı (Kernos), MÖ. 7. yy.
Karmir-Blur. Armenian Historikal Museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000330AÜ00033011/28

000331F.KULAKOĞLU 11/28

Çizme formunda boyalı kaplar. Karmir-Blur, M.Ö. 8 yy, Armenian Historical Museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000331AÜ00033111/28

000332F.KULAKOĞLU 11/28

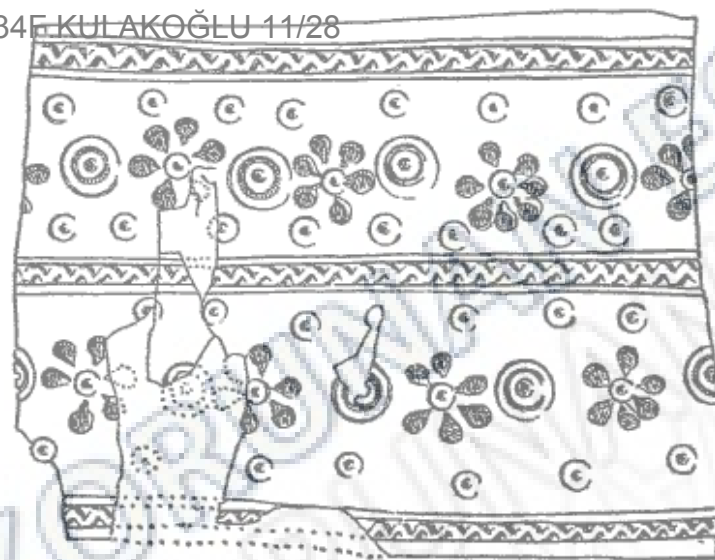
- Çiftli yağ kapları,
- Kırmızı renkli testiler
- Karmir-Blur, M.Ö. 7. yy. Hermitage Museum, Leningrad.

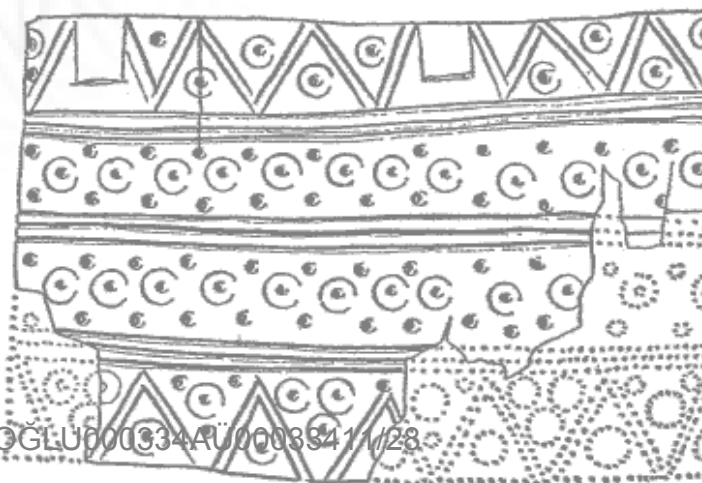
- Kemik figürünler, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan
- Kemikten kaşık, tarak, parfüm kutuları, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan

000334F.KULAKOĞLU 11/28

43. Cylindrical jars of ivory. Karmir Blur. (*Armenian Historical Museum*)

F.KULAKOĞLU 000334AU 0003341/28

000335F.KULAKOĞLU 11/28

Akik taşı ve fayanstan kolyeler, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Hermitage Museum, Leningrad.

F.KULAKOĞLU000335AÜ00033511/28

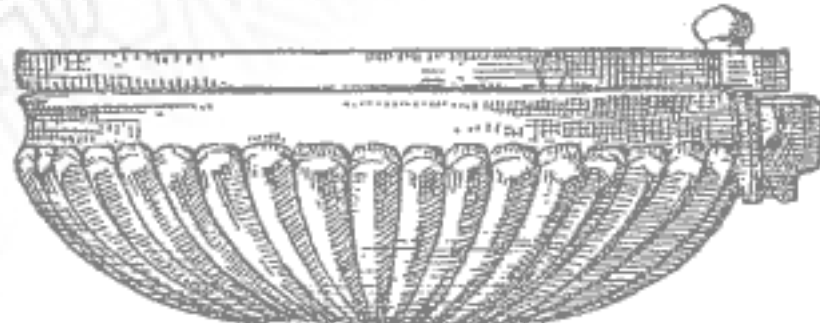
000336F.KULAKOĞLU 11/28

Taş kutu, yandan görünüm,
Üç hayat ağacının iki tarafında kanatlı iki cin, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical
museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000336AÜ00033611/28

000337F.KULAKOĞLU 11/28

F.KULAKOĞLU000337AU00033711/28

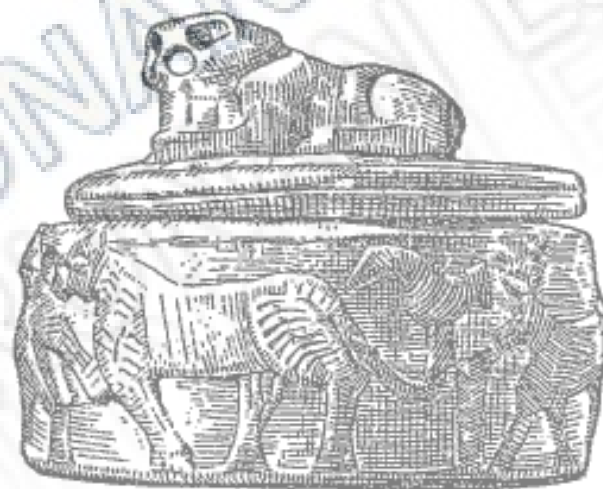
000338F.KULAKOĞLU 11/28

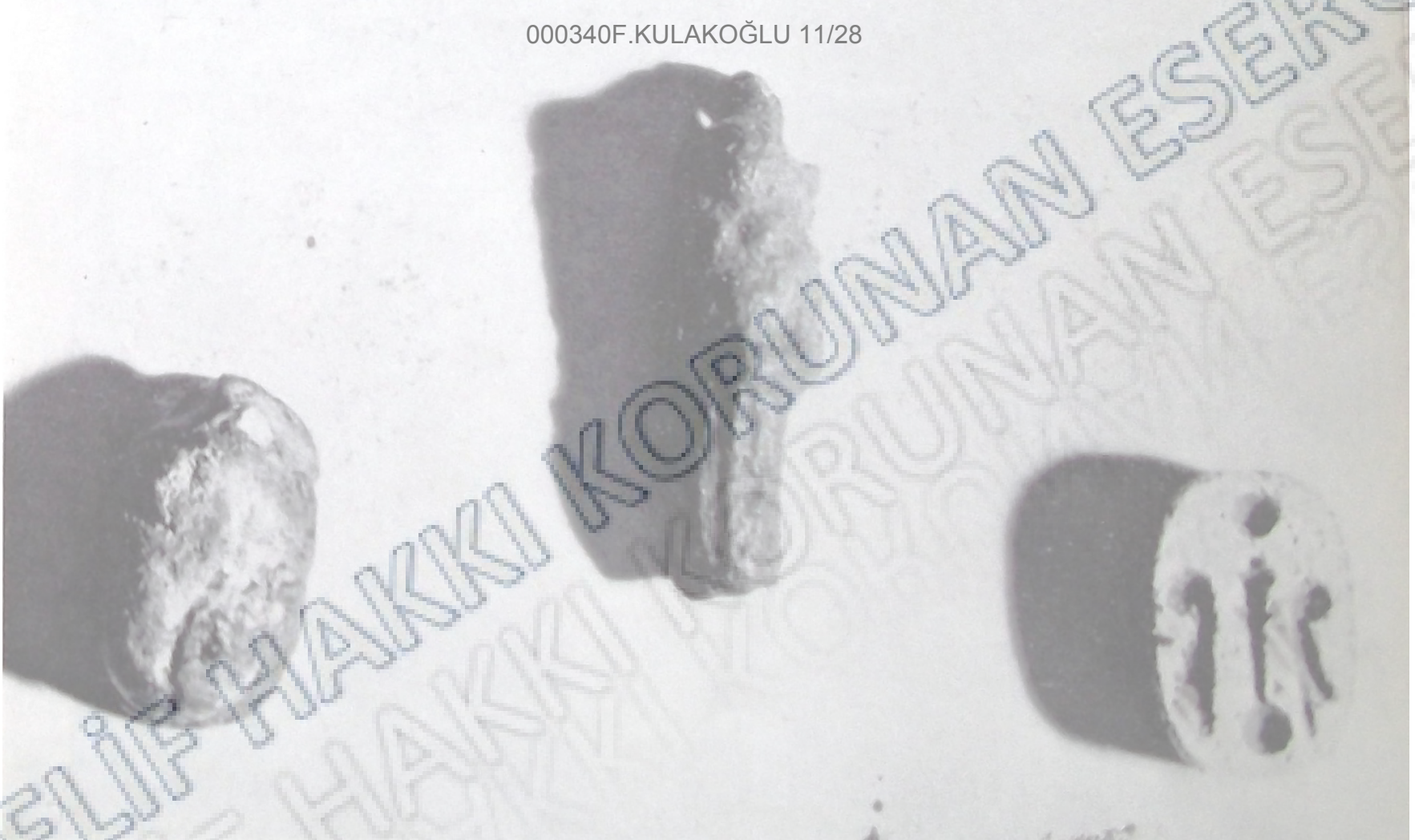
Av sahneleri ile süslenmiş taş kutu, Karmir-Blur, M.Ö. 8. yy. Armenian Historical museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000338AÜ00033811/28

50. Stone jar with relief decoration. Karmir Blur. (*Armenian Historical Museum*)

000340F.KULAKOĞLU 11/28

Mısır objeleri, tanrıça figürü Sohmer ve scarabe. MÖ 8 yy.
Armenian Historical Muzeum, Erivan

F.KULAKOĞLU000340AÜ00034011/28

000341F.KULAKOĞLU 11/28

Konik Urartu damga mühürleri, taştan, MÖ 8. yy. Armenian Historical Muzeum, Erivan

F.KULAKOĞLU000341AÜ00034111/28

000342F.KULAKOĞLU 11/28

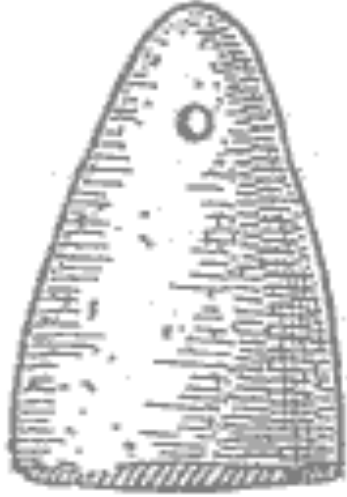
Asur Mühürleri, Fayans, MÖ 8. yy. Karmir-Blur

F.KULAKOĞLU U000342AÜ00034211/28

- Hem bakı hem de silindir mühür olarak kullanılanlar
- Çan biçimli damga mühürler., taş, Karmir-Blur M.Ö. 8. yy.

000344F.KULAKOĞLU 11/28

F.KULAKOĞLU000344AÜ00034411/28

000345F.KULAKOĞLU 11/28

- Kil tablet, kral Erimena'sın mühür baskılarını taşır.
- Kale arşivinde bulunmuş deri ve yün listesi, Karmir-Blur. MÖ 7. yy. Armenian Historical museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000345AÜ00034511/28

000346F.KULAKOĞLU 11/28

Üzeri mühür baskılı kil tablet. Bir firar etmiş köle kızın geri dönmesi için yazılmış emir. Karmir-Blur MÖ 7. yy Armenian Historical Museum, Erivan

F.KULAKOĞLU000346AÜ00034611/28

Çiliniroğlu 1983 A. Çilingiroğlu, Urartu'da toplu Nüfus Aktarımları , Anadolu Arkeolojisi IX. Anadolu Arkeolojisi,319 vd.

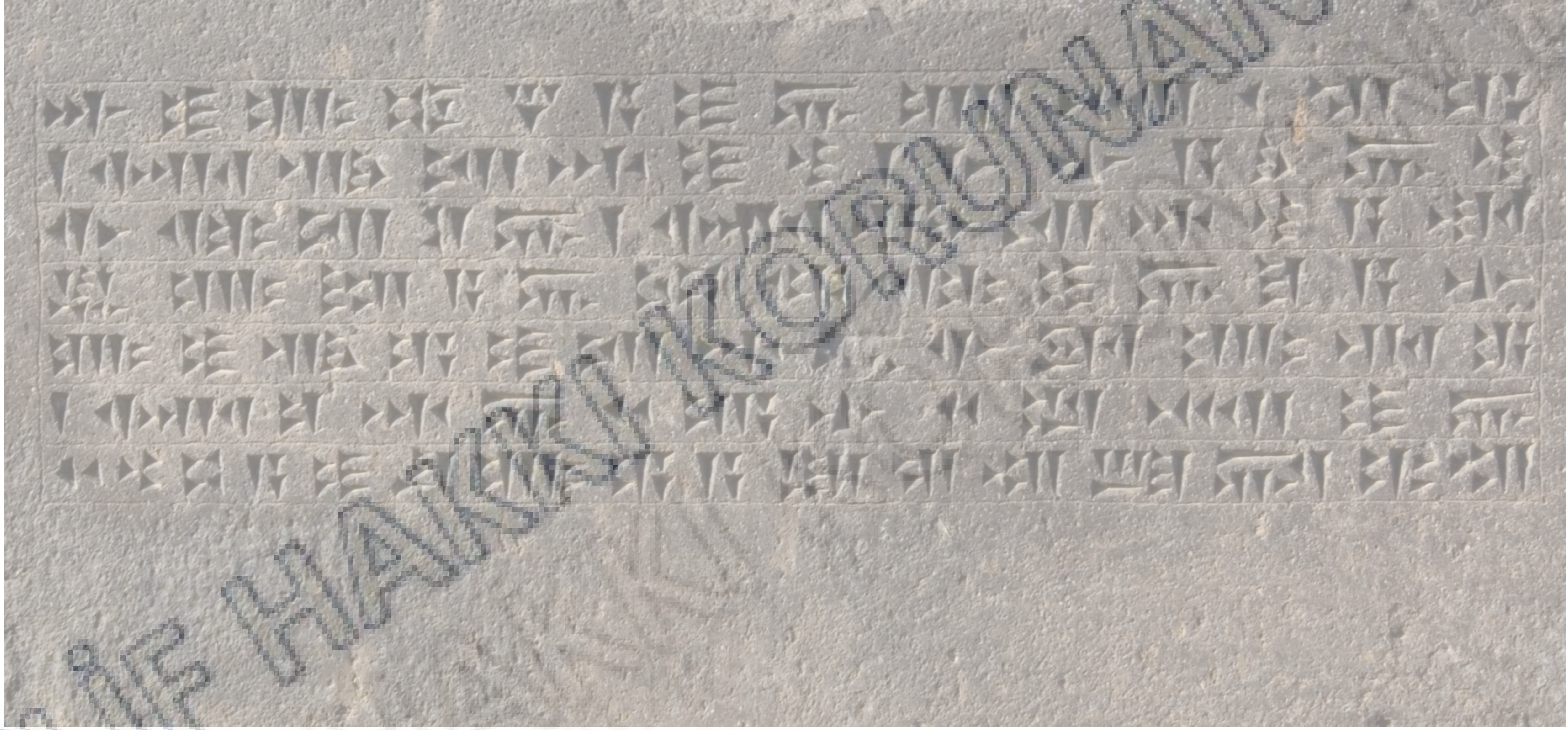
Çilingiroğlu 1994 A. Çilingiroğlu, Urartu Tarihi, Gençlik Kitabevi, 69-70.

Diakonof 1981 M.Diakonof- S.M. Kashkay, Geographical Names According to the Urartian Texts, Wresbaden 1981.

Erebuni kenti günümüzde Ermenistan'da Erivan'da yer almaktadır. Günümüzde Ereuni, Erivan'ın ilçelerinden birisinin ismidir. Ereuni kenti Arin Berd olarak da bilinmektedir.

EREBUNİ'DEN YAZIT ÖRNEĞİ

Yazıtlara göre Erebuni'nin kuruluşundan 6 yıl sonra,
yani 776 yılında, Kral Argişti, kalesi olan bir şehir geliştirmiştir.

- İlk kazılar 19. yy'da başlamıştır. Daha sonra Erebuni'de, ilk sistemli kazılar 1952 yılında Ermeni Arkeoloji ve Etnografya İlim Akademisi ile Puşkin Müzesi Yönetim Kurulu adına Konstantin Hovhannisyan ve Boris Piotrovsky tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Kazının erken dönemlerinde (1950 – 1968) Argishti'nin sarayı, kraliyet toplantı salonu ve tapınaklar ve onun üzerinde bulunan 100 oda kazılmıştır. Aynı zamanda düzinelerce Urartu ve Akamenid eserleri, çanak çömlek gibi eserler, kemer tokaları, bilezik, boncuk, su tekneleri, kask, oklar ve gümüş sikkeler ortaya çıkarılmıştır.
- “Tanrılar, kutsal hayvan alayı ve yaşam ağacı” gibi günlük yaşamdan sahneler dahil, “Avcılık, hayvancılık ve tarım sahnelerinin” gösterildiği önemli dini temalarla süslenmiş olan duvar resimleri parçaları ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca tahıl, yağ ve şarap için de depolama alanları ortaya çıkarılmıştır.
- Erebuni kentinin batı tarafında zirvesinde önemlibir tapınak platformu ve yaygın ev duvarları vardır.

EREBUNİ KALESİ

- Erebuni Kalesi, Kuzey Urartu sınırı boyunca inşa edilmiş birkaç kalelerinden biriydi ve büyük krallığın en önemli siyasi, ekonomik ve kültürel merkezlerinden biriydi.
- Erebuni Kalesi, M.Ö. 8. yüzyılın başlangıcında I. Argişti ve II. Sarduri' nin buyruğuna göre inşa edilen bir Urartu kalesi olduğu bilinmektedir. 1947 yılından beri Rus ve Ermeni arkeologlar tarafından araştırılmıştır.
- Erebuni Kalesi'nde eski duvar resimleri bulunmaktadır. Argishti, yeni bir şehri doldurmak için dönemin diğer Urartu kentleri benzeri Khate ve Tsupani gelen savaş 6.600 esir getirdi.
 - Urartu başkenti Tushpa'da olan benzer bir yazıt bıraktı .Bir tepe üzerinde bir üçgen plan üzerine inşa edilmiş ve 10-12 metre yüksekliğinde surlarla tamamlamış. Arkalarında, binaların merkezi ve iç duvarları ile ayrılmıştır. Duvarları bazalt, tüf, ahşap ve kerpiç gibi malzemelerin çeşitli malzeme ile inşa edilmiştir. Argishti burada görkemli bir saray inşa eder ve alanda yürütülen kazı diğer önemli binalar sütunlu bir kraliyet toplantı salonu, adanmış bir tapınak yeri olduğunu ortaya koymuştur.
- Garnizon, yatakhaneler ve depolar. İç duvarları zengin ve çeşitli dini ve laik sahneleri gösteren duvar resimleri ve diğer konuları içeren duvar resimleri ile dekore edilmiştir.
- Kral Sarduri II ve Rusa döneminde yeni fetihler için ve tehlikelere karşı savunma oluşturmak için inşaat çalışmalarında askeri mimariye yönelmişler. Zamanla Erebuni'nin işgaller karşısında erken altıncı yüzyılda çöktüğünü görüyoruz.

000352F.KULAKOĞLU 11/28

Tapınağa ait mimari eleman parçası. Olasılıkla sütuna ait bir parçadır.

Üzerinde yazıt bulunmaktadır.

F.KULAKOĞLU000352AU00035211/28

000353F.KULAKOĞLU 11/28

EREBUNİ TAPINAĞI'NIN PERİSTİLLİ AVLUSUNUN REKONSTRÜKSİYONU

F.KULAKOĞLU000353AÜ00035311/28

000354F.KULAKOĞLU 11/28

*Kalede bulunan leoparların betimlendiği bir
fresco parçası, Erebus Museum.*

F.KULAKOĞLU000354A000354 11/28

*Bir öküz motifi resmedilmiş bir fresco parçası kale de
bulundu. Erebuni Museum.*

Bir aslan üzerinde ayakta durarak betimlenmiş Haldi tasviri, sarayda bulunmuş.

EREBUNİ KENTİNİN EV DUVARLARINDAN GÖRÜNÜM:

000358F.KULAKOĞLU 11/28

F.KULAKOĞLU000358AU00035811/28

000359F.KULAKOĞLU 11/28

EREBUNİ KAPI GİRİŞİ

F.KULAKOĞLU000359AÜ00035911/28

000360F.KULAKOĞLU 11/28

Erebuni Kalesi

F.KULAKOĞLU000360AÜ00036011/28

Erebuni Kalesi'nde eski
duvar resimlerinden
modern versiyon.

Kentin duvar yapısından örnek

000363F.KULAKOĞLU 11/28

At üzerinde bulunana bir adamın tasviri, Erebuni\Arin Berd'de bulunmuş ve Akamenid döneme aittir. Erebuni

F.KULAKOĞLU 00036311/28

Museum

000364F.KULAKOĞLU 11/28

Erebuni\Arin Berd'de bulunmuş, Akamenid
ryhton, bir at tasviri

F.KULAKOĞLU000364AU00036411/28